

No sols de plans...

La reconversió industrial afecta fortament el País Valencià

Amat SÀNCHEZ*

La reconversió de la indústria valenciana (entesa com a redefinició del model industrial vigent fins a la crisi) és un procés ampli i complex, que va més enllà de la política industrial instrumentada fins ara. Aquesta puntualització és important, ja que moltes vegades es cau en la simplificació d'identificar reconversió industrial amb plans de reconversió, la qual cosa deixa de banda aspectes fonamentals del problema.

A primera vista, es pot pensar que la reconversió està tenint un impacte reduït al País Valencià, atesa l'escassa incidència dels plans estatals. Tanmateix, la realitat demostra que la indústria valenciana es troba en un important procés de canvi estructural: desaparició o contracció d'alguns sectors tradicionals, aparició o consolidació de noves activitats i canvi en l'especialització industrial valenciana. D'altra banda, assistim a una reconversió (sens dubte la més evident) en els sectors tradicionals de l'economia valenciana, tant en aquells inclosos en els plans de reconversió (tèxtil, calçat, naval, electrodomèstics de línia blanca, components electrònics de l'automòbil i siderúrgia) com també en sectors no contemplats per aquests plans (taulell, fusta i moble, joguet, etcètera).

Així, hom pot constatar

La política econòmica i la lògica del mercat regeixen la reconversió, sovint de forma contradictòria

com la reconversió industrial és *molt més que uns plans* i com les conseqüències són més greus que no les que mostra una primera visió del problema. La qüestió de Sagunt ha enterbolit, d'alguna manera, la realitat de la reconversió al País Valencià, ja que (sense minimitzar la gravetat d'aquest conflicte) darrere l'espectacularitat de les xifres, s'amaga la veritable crisi de la indústria valenciana (101.400 aturats, pèrdua de 73.000 llocs de treball entre 1980 i 1983, etc.). Crisi que contrasta amb les bones perspectives que, a hores d'ara, mostren alguns indicadors conjunturals, els quals deformen la realitat de l'economia valenciana a mitjà i llarg termini, i la gravetat dels seus problemes.

La reconversió de la indústria valenciana té dues dinàmiques diferents, regides, respectivament, per la política econòmica i per la lògica del mercat. Els sec-

També el tèxtil ha de fer canvis

tors actualment declarats en reconversió suposen una part reduïda de la producció i l'ocupació industrials valencianes; i en aquells sectors on la participació valenciana és més important (tèxtil i calcer) la reconversió es fa, bàsicament, fora dels respectius plans. Per això, podem afirmar que *així com la industrialització valenciana es va fer al marge de la política econòmica desenvolupista, la reconversió industrial al País Valencià es produeix, fonamentalment, al marge de la política industrial dels governs de l'Estat.*

Aquesta situació és una mostra de la conjunció de tres factors: la subordinació de la indústria valenciana als interessos que han definit la política de reconversió industrial; el sucursalisme i la manca d'esperit reivindicatiu de l'empresariat valencià (incapaç de definir una consciència nacional, encara que siga en el sentit més in-

teressat del terme, per a la solució dels seus problemes), i la feblesa de la política autonòmica (mancada de la voluntat de fer valer un veritable poder valencià davant el govern central).

Pel que fa als sectors sotmesos a la reconversió oficial, el balanç ha de ser negatiu. En efecte, d'una banda, trobem el problema de Sagunt, el qual presenta un saldo inequívocament negatiu (malgrat els acords per a la rein-ustrialització, resultat de la llarga lluita dels treballadors saguntins). De l'altra, el Pla de Reconversió Tèxtil ha tingut una certa influència en aquest sector a nivell de País Valencià, encara que ha afectat un volum reduït d'empreses i treballadors, i s'ha concentrat, en general, en les empreses més importants de cada subsector, mentre les empreses de menor volum hi restaven al marge, immerses en una dinàmica de reduccions de plantilles i tancaments. La

major part de la reconversió del tèxtil valencià es produeix, doncs, al marge del Pla, amb una lògica espontània de greus conseqüències econòmiques i socials (extensió de l'economia submergida, deteriorament de les condicions de treball, increment de l'atur, etc.).

Les empreses valencianes del *calçat* (impossibilitades, en general, de fer front a les obligacions tributàries necessàries per tal d'acollir-se al Pla) han optat majoritàriament per la via dels beneficis a curt termini, mitjançant l'extensió de la clandestinitat i l'aprofitament de la bona conjuntura exportadora provocada pel tipus de canvi (la qual cosa no és, òbviament, una via efectiva de reconversió).

Junt a aquests sectors, n'hi ha uns altres que també pateixen la crisi sense l'aixopluc de les ajudes oficials, entre els quals cal destacar el taulell, el joguet i la fusta i el moble. Aquests sectors es troben sotmesos a una dinàmica brutal de reconversió, regida únicament per les forces del mercat, en la qual els grups dominants de cada sector incrementen la concentració i el poder, mentre centenars d'empreses i milers de llocs de treball desapareixen (en el cas de la fusta i, fonamentalment, del joguet, submergint-se, amb la consegüent degradació de les condicions de treball). El sector del *taulell* a Castelló ha perdut 2.400 llocs de treball als tres últims anys i el sector de la *fusta* ha vist reduïda la seua ocupació en un 25% entre 1978 i 1983, la qual cosa evidencia la gravetat d'aquesta crisi.

Tot això, junt a la inadequació entre la política re-

conversora i les característiques de les empreses de menor volum, palesa la necessitat de definir una política industrial activa per a

la reconversió dels sectors de petita i mitjana empresa, en el marc d'una veritable reconversió de la indústria valenciana. Aques-

El conflicte de Sagunt, encara no acabat, pot servir com a anunci

El sector del calçat té molts problemes encara per resoldre

ta política, atés el grau de concentració d'aquests sectors al País Valencià, hauria d'instrumentar-se per part la Generalitat, ja que sembla definitiu que el govern central no pensa aplicar plans de reconversió per a sectors «marginals».

Una política de reconversió activa hauria de proposar-se (més enllà d'una actuació simplement sectorialitzada) una actuació eficaç sobre els principals problemes que afecten la indústria valenciana (finançament, gestió empresarial, nivell tecnològic, qualificació de la mà d'obra, I + D, comercialització, disseny, etc.) i una veritable promoció de noves activitats industrials i d'allò que s'anomena terciari industrial. A més, superant la política purament horitzontal plantejada fins ara per la Generalitat, cal actuar sobre els efectes de la crisi industrial, els quals, a banda dels ja esmentats, són especialment greus pel que fa al mercat de treball i als efectes territorials de la crisi (és imprescindible l'actuació conjunta de política industrial i política territorial enfront del crac d'algunes comarques).

Aquesta política només podrà reeixir si es fomenta sobre una estratègia activa, adequadament planificada i amb l'acord imprescindible de tots els agents socials implicats, per tal de possibilitar la coordinació inajornable entre reconversió sectorial i reindustrialització. Fet i fet, una veritable transformació de la indústria valenciana, molt més enllà d'uns pocs plans de reconversió.

(*) *Professor del Departament de Política Econòmica de la Universitat de València.*